

مطلع الفجر تمام آن شب بارش رحمت الهی، سلام و آرامش است (که عنوان مبارک نشریه شما هم هست) این چهره‌ای است از ماه مبارک رمضان و اگر شما رجوع کنید به آیات خدا و ادعیه ائمه اطهار در این ماه شریف، ملاحظه می‌کنید که این ماه واقعاً میدان حیات و زندگی است، صرفاً موضوع عبادت مطرح نیست که این بخشی از مسایل است، چنانکه حضرت پیغمبر (ص) بسیار زیبا فرمودند: **«تَوَكَّمُمْ فِيهِ عِبَادَةٌ وَ أَنْفَاسُكُمْ فِيهِ تَسْبِيحٌ»** یعنی اگر شما نفس‌تان را به رمضان همچو رمضی آماده کنید برای عطش شدیدی که وجودتان را برای پذیرش بارش رحمت الهی فرا می‌گیرد، حتی هنگامی که در خوابید، این خواب، عبادت است. این فرمایش، عین حقیقت است زیرا وقتی شما خودتان را آماده کردید، این نفس، این روح، تمام این وجود در آن هاله قرار گرفته همانطور که با خواب رفتن، توحید و اعتقاد به معاد از شما جدا نمی‌شود. پس موضوع فقط ظاهر عبادات این ماه نیست، عبادت اصلی در ماه مبارک، آماده‌سازی خویشتن و تمهید نفس برای رسیدن به این مقام است و اینها همه دست به دست هم می‌دهند برای رسیدن به آن هدف اصلی که تصفیه و تزکیه نفس است.

درجات روزه

برگرفته از کتاب «المراقبات» مرحوم آیتا... حاج میرزا جواد آقا ملکی تبریزی(ره)

۱- روزه عوام: این روزه با خودداری از مبطلات روزه که فقها در رساله‌های

خود نوشته‌اند، تحقق می‌یابد.

۲- روزه خواص: با انجام اموری که در روزه عوام گفتیم و جلوگیری اعضای بدن از مخالفت با خداوند، روزه خواص تحقق پیدا می‌کند.

۳- روزه خواص خواص: این روزه با خودداری از امور حلال یا حرامی که انسان را از یاد خدا بازمی‌دارد، تحقق می‌یابد.

هر کدام از دو درجه دوم و سوم نیز انواع زیادی دارد به ویژه درجه دوم که انواع بی‌شمار آن به تعداد مومنین اصحاب یمین است و حتی هر کدام از خواص، روزه‌اش بگونه‌ای است که با روزه دیگری فرق می‌کند و ممکن است عمل بعضی از افراد درجاتی که گفتیم، به عمل درجه بالاتر از خود نزدیک باشد.

اقسام روزه‌داران

تقسیم بالا از حیث چیزهایی بود که از انجام دادن آن خودداری می‌شود ولی از حیث نیت روزه نیز، روزه‌داران به چند نوع تقسیم می‌شوند:

- ۱- عده‌ای برای غیرخدا روزه می‌گیرند، مثلاً به خاطر ترس از مردم، یا برای رسیدن به نفع آنان یا فقط به خاطر این که عادت مسلمان است.
- ۲- بعضی نیز در نیت خود موارد فوق را با کمی ترس از مجازات خدا و امید به پاداش آمیخته‌اند.
- ۳- عده‌ای فقط به خاطر ترس از مجازات یا رسیدن به پاداش روزه می‌گیرند.
- ۴- گروهی علاوه بر نیت رهایی از مجازات و رسیدن به پاداش با روزه خود قصد رسیدن به نزدیکی و رضایت الهی را دارند.
- ۵- دسته‌ای فقط برای رسیدن به رضایت و نزدیکی به خداوند روزه می‌گیرند.

انواع نیت افطار و سحری

به لحاظ نیت افطار و سحری نیز روزه‌داران به چند دسته تقسیم می‌شوند:

- ۱- عده‌ای (مانند کسانی که به طور معمول غذا می‌خورند) فقط جهت رفع گرسنگی و لذت تغذیه، افطار و سحری می‌خورند.
- ۲- عده‌ای علاوه بر این، قصد استجاب و نیرو گرفتن برای عبادت را ضمیمه‌ی آن می‌کنند.
- ۳- دسته‌ای هدف آنان از افطار و سحری این است که مطلوب آقا و

مولایشان بوده و کمکی برای عبادت اوست و به همراه این نیت آداب مطلوب آن رانیز از قبیل ذکرها و چگونگی خوردن رعایت کرده و اعمال مستحبی که شامل خواندن قرآن و دعا و حمد خداست را قبل و بعد و در اثناء افطار و سحری انجام می‌دهند. □

«شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ» منظور از هدی همین

است که نفس به مسیر صحیح الی‌الله توجه کند و به این مسیر روشن و واضح

ورود کند. **«وَيَبَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَى وَالْقُرْآنِ»** در مورد کلمه فرقان همانطور

که در ادعیه این ماه مبارک داریم **«يُفَرِّقُ فِي كُلِّ أَمْرٍ حَكِيمٌ»** به معنی

تشخیص و تمیز حق از باطل و درست و نادرست از یکدیگر است و

در این ماه ابزارهای رسیدن به نور حکمت الهی، فراهم است. خداوند

انشاءالله به ما و شما توفیق دهد که از این ماه شریف بهترین بهره‌ها

را ببریم. یک پیام کوتاه هم به دوستانی که خیلی عاشقند، خیلی

دوست دارند و علاقمندند که روزه بگیرند ولی دستشان نمی‌رسد،

یعنی مشکلات طبی و شرایطی دارند که نمی‌توانند روزه‌دار

باشند به این عزیزان می‌خواهم بگویم همین قرآنی که می‌فرماید

«فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ» آن معافیت‌ها را هم صادر

کرده پس من و امثال من اگر محذوری از روزه‌داری داشتیم،

عشق به روزه‌داری، نیت روزه‌داری، علاقه به اینکه اگر سلامت

بودم برای خدا و به امر او روزه می‌داشتیم **«لَا يَقُلُ ثَوَابُهُ»** کمتر

ثواب نمی‌برم. برای اینکه ابزار تعالی در این ماه مبارک فقط

نخوردن و نیاشامیدن نیست. پیغمبر اکرم (ص) می‌فرماید: **«مَنْ**

صَامَ صَامَتَ جَوَارِحُهُ» کسی که روزه‌دار است جوارحش

روزه‌دار است که می‌توان آنرا دو جور معنا کرد یکی اینکه آنکس

که روزه می‌گیرد، جوارحش هم روزه‌دار می‌شوند و دیگری به

معنی اخص و اطلاق است: **«آنکس روزه‌دار است...»** یعنی ممکن

است صد نفر روزه بگیرند اما دوتایشان روزه‌دار باشند. من صام به

آن معنا یعنی آنکس که واقعاً روزه‌دار تمام جوارحش هم روزه‌دار

است. پس دوستانی که از خوردن و آشامیدن به دلایل ضروریات

سلامتی نمی‌توانند پرهیز کنند، جوارحشان که در اختیارشان هست، آنها

می‌توانند روزه‌دار باشند ان شاءالله ثوابش از روزه کمتر نباشد چنانکه حضرت

پیغمبر فرمودند: **«وَأَمَّا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ»**

«هَدَانَا اللَّهُ وَ آيَاكُمْ وَ عَفَرْنَا وَ لَكُمْ وَ آخِرُ دَعْوَانَا أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ»

علیرضا ناصری: تشکر می‌کنم استاد به نوعی پاسخ همه سؤالاتی که می‌خواستیم بپرسم را گرفتیم فقط اجازه می‌خواهم بیتی از حضرت مولانا را خاطر نشان کنم در خصوص فرازی که فرمودید باید ظرفیت پذیرش و آمادگی در خودمان ایجاد کنیم تا بتوانیم باران رحمت الهی را به تمام و کمال جذب کنیم و اینکه به نظر می‌رسد از بارگاه فیض ربوبی، فاعلیت فاعل دائم است و نقص و نقصان در قابلیت قابل ما بندگان درگاه است:

آب کم جو تشنگی آور به دست

تا بجوشد آبت از بالا و پست □